

DIPLOMATSKI ZAPIS

Naslijeđe Rona Browna - prava gospodarska diplomacija

Ron Brown je bio jedan od najimpresivnijih ljudi koje sam poznao. Inteligentan, zgodan, karizmatičan. Samouvjeren i odlučan, a bez ikakve arogancije. Bill Clinton s drukčijom bojom kože. Upravo je Brown kao vođa demokratske stranke lansirao Clintona u politički vrh, prepoznajući u guverneru male i politički ne posebice značajne savezne države Arkansas, čovjeka koji može voditi SAD. Malo tko je vjerovao početkom devedesetih prošlog stoljeća da demokrati mogu pobijediti na predsjedničkim izborima (George Bush je išao prema reizboru na krilima pobjede u prvom zaljevskom ratu), a pogotovo da pobjednik može biti slabo poznati političar, što je Clinton objektivno bio. No, Ron Brown je bio drukčiji od većine. I po tome što je mogao vidjeti i predvidjeti zbivanja na drukčiji način, a još više po tome što je uspijevao uvjeriti druge u ispravnost svojih vizija i motivirati ih da ga podrže u ostvarenjima. Više puta sam čuo Clintona kako kaže: »Samo su dvije osobe vjerovala da ja mogu postati predsjednik - moja majka i Ron Brown«, ili pak, »Da nije bilo Rona Browna, ja nikad ne bih postao predsjednik SAD-a«.

Upravo takvim me se dojmio Ron Brown već kada sam ga upoznao na večeri koju je odmah po mom preuzimanju dužnosti veleposlanika u SAD-u organizirala zajednička prijateljica Zdenka Gast. Daytonski je sporazum već bio potpisan, rat u bivšoj Jugoslaviji i formalno i stvarno završen, a Hrvatskoj su se otvarale nove perspektive. Politički odnosi su bili izrazito dobri. No, kao što nas povijest diplomacije uči, dobri politički odnosi samo su okviri koje treba ispuniti konkretnim sadržajima, jer samo se tako stvaraju dugotrajno čvrsti i stabilni odnosi između država. Ron Brown je dobro razumio da se dugoročno odnosi najbolje razvijaju na temeljima zajedničkoga interesa. I tu mnogo puta ponovljenu tvrdnju kako u međunarodnoj politici ne postoje trajna prijateljstva, nego trajni interesi, uobličio je u gotovo no-

Piše:
Miomir ŽUŽUL

Točno je, gospodarska diplomacija ministra Browna bila je bazirana na interesima. Međutim, da bi bila uspješna, interesi moraju biti obostrani, a odnosi temeljeni na dignitetu i međusobnom uvažavanju

vu granu diplomacije - gospodarsku diplomaciju. Nije se gospodarska diplomacija rodila preko noći, stara je gotovo kao sama diplomacija (uostalom, povijest dubrovačke diplomacije stalno je ispreplitanje one političke i one gospodarske), no kroz ministarstvo gospodarstva kojem je bio na čelu i kroz formiranje predstavničkih ureda diljem svijeta, ministar Brown formalizirao je gospodarsku diplomaciju i učinio je učinkovitim načinom i za ostvarivanje američkih interesa, ali i za građenje čvrstih prijateljskih odnosa s mnogim državama u svijetu. Mogu pouzdano svjedočiti da je upravo takvu vrstu odnosa s Hrvatskom početkom te 1996. godine želio i predsjednik Clinton i potpredsjednik Gore, a Ron Brown ju je htio izgraditi.

Iskreno govoreći, nisam na tom prvom druženju u potpunosti shvaćao o čemu Ron govori. Kroz nastavak zajedničkog rada shvatio sam da on govori o viziji koja može Hrvatsku tek izašla iz rata naglo gurnuti u smjeru u kojem smo željeli krenuti. I uz odobrenje predsjednika Tuđmana i aktivnu suradnju s tadašnjim premijerom Matešom i ministrom gospodarstva Šternom, počeo sam intenzivno raditi na pripremi misije u Hrvatsku. Misije koja nije trebala biti tek prilika za otvaranje nekoliko gospodarskih kanala i ostvarenja poslova, nego koja je mogla biti prekretnica u razvoju Hrvatske. O takvoj misiji je Ron Brown izmisljao i takvo je bilo njegovo shvaćanje gospodarske diplomacije, kao što je to izvanredno objasnio u svom predavanju na DIU međunarodnom sveučilištu jedan od njegovih najbližih suradnika Ray Vickery (tekst predavanja se može vidjeti na www.diu.hr).

Univerzalna ljudska dvojba je kako bi bilo da se nešto dogodilo drukčije. I ja se, razmišljajući o nastanku i razvoju ove naše najljepše, ali često ne i najsretnije domovine, pitam: kako bi bilo da je umjesto tragično, misija Rona Browna završila uspješno. Bismo li još uvijek napinjali uši u nadi hvatanja neke pozitivne riječi iz Bruxellesa, bismo li još uvijek pokunjene glave slušali kakve propuste smo sada napravili, što još nužno moramo učiniti kako bismo ispunili nekakve i nečije kriterije koje nam postavljaju oni isti koji ih nikad nisu postavili sebi.

Da, točno je, gospodarska diplomacija ministra Browna bila je bazirana na interesima. Međutim, da bi bila uspješna, interesi moraju biti obostrani, a odnosi temeljeni na dignitetu i međusobnom uvažavanju. I to je profesionalno i političko naslijeđe koje nam je ostavio Ron Brown - čovjek koji je znao globalne vizije pretvoriti u konkretne rezultate.